

UNESCO/ EIROPAS PADOMES

**darba grupas
noslēguma ziņojums**

TRANSNACIONĀLĀ IZGLĪTĪBA

**TRANSNACIONĀLĀ IZGLĪTĪBA
UN
KVALIFIKĀCIJU ATZĪŠANA**

PASKAIDROJOŠAIS DOKUMENTS
Satura rādītājs

I.	Ievads	3
1	ENIC darbības virzieni	3
2	Šī dokumenta mērķi	3
3	Darba grupas darbības jomas un nosaukums	3
II.	Transnacionālā izglītība	5
1	Definīcijas	5
2	Dažādi analizēšanas līmeņi	5
3	Paskaidrojumi par transnacionālo izglītību un dažas tās sekas	6
III.	Darba grupas galvenie jautājumi	9
1	Vispārējā pieeja	9
2	(Izglītības) realizētāju reakcija- Prakses kodeksi	10
3	Uzņemošo sistēmu skatījums	10
IV.	Lisabonas Diplomatizācijas konvencija	11
1	I sadaļa. Terminoloģija	14
2	II sadaļa. Principi	15
V.	Paskaidrojošais memorands	17

TRANSNACIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN KVALIFIKĀCIJU ATZĪŠANA

PASKAIDROJOŠAIS DOKUMENTS

I. Ievads

1 ENIC darbības virzieni

Helsinku konferencē (1997. gada 8.-11. jūnijā) ENIC/NARIC tīkls izveidoja **Darba grupu par Frančizes (Franchised) Kvalifikācijām**. Šai grupai tika uzticēts analizēt un mēģināt izveidot starptautiski pieņemamu risinājumu dažām vissarežģītākajām problēmām, ar ko sastopas diplomatinēji sakarā ar frančizes augstākās izglītības programmu un kvalifikāciju paplašināšanos visā Eiropas reģionā.

Darba grupai līdz šim bijušas divas apspriedes (Bukarestē 1998. gada 16.-19. jūlijā un Madridē 1999. gada 4.-5. martā). Bez tam diskusijas par šo tēmu notika 1998. gada ENIC/NARIC konferencē Vīnē un arī UNESCO Eiropas reģiona diplomatzīšanas konvencijas ieviešanas UNESCO Reģionālajā komitejā, kas tika sasaukta 1998. gada 28.-29. septembrī Parīzē. Pirmajā apspriedē darba grupa koncentrējās uz tās uzdevuma un darbības jomas definēšanu, kā arī paredzamo darba rezultātu ieskicēšanu. Tā arī izskatīja Prakses kodeksus, ko izstrādājušas Austrālijas Vicekancleru komiteja un Lielbritānijas Kvalitātes nodrošināšanas aģentūra. Otrajā apspriedē tika demonstrēti nacionālie piemēri no Izraēlas, Rumānijas, Spānijas, Slovākijas un Zviedrijas un notika pirmā diskusija par iespējamajiem Grupas darba rezultātā izstrādātajiem dokumentiem, īpaši **Labas prakses kodeksu** transnacionālās izglītības sniegšanā un **Vadlīnijām diplomatinējiem**.

2 Šī dokumenta mērķi

Darba grupas locekļi uzskata, ka plašākai ENIC/NARIC centru grupai ir svarīgi uzzināt par diskusijām, kas notikušas kopš grupas izveidošanas, un par būtisko progresu, ko grupa panākusi jauno augstākās izglītības produktu, kas sākotnēji tika saukti par "frančizes kvalifikācijām", analizēšanā un izpratnē. Tai pašā laikā grupa gribētu ziņot par progresu, kas panākts attiecībā uz priekšlikumu izstrādi par konkrētiem instrumentiem, kas palīdzētu diplomatinējiem, saskaroties ar ļoti sarežģītajām atzīšanas problēmām, kuras aizvien biežāk iznāk sastapt to darba ikdienā.

Līdz ar to Darba grupa iesniedz šo paskaidrojošo dokumentu ENIC/NARIC tīklam apspriešanai, cerot gan uz tā atsauksmēm, gan ieteikumiem, lai noteiktu Grupas tālāko darbību.

3 Darba grupas darbības jomas un nosaukums

Diskusijās Darba grupas pirmajā apspriedē kļuva skaidrs, ka frančizes (franchised) izglītība ir tikai viens no augošās transnacionālo programmu un kvalifikāciju sistēmas veidiem. Kopumā pastāv daudz plašāks dažādu sadarbības pasākumu spektrs starp iestādēm vai iestādēm un organizācijām (kas var būt vai nebūt "uzņemošās", t.i., kur notiek mācības, augstākās izglītības sistēmas daļa). Tādējādi viens no Darba grupas pirmajiem uzdevumiem bija mēģināt **definēt realizācijas mehānismu un dažādu sadarbības veidu spektru Grupas vajadzībām**. Novērtējot situāciju daudzās dažādās Eiropas valstīs, Grupa secināja, ka šī joma strauji attīstās un tajā ietilpst ne tikai frančize,

bet arī daudzas citas formas, kurām katrai neapšaubāmi ir sava specifika. Redzamākie piemēri, ko noteikusi Grupa, ir sekojoši:

- **Frančīze (franchising)**: definēta kā process, kurā kādas valsts augstākās izglītības iestāde (franchiser) pilnvaro citu tās pašas vai citas valsts iestādi vai organizāciju (franchisee) sniegt tās izglītības pakalpojumus (piem., visu vai daļu no vienas vai vairākām tās apstiprinātajām studiju programmām/ kvalifikācijām)
- **Dažādi programmu saskaņojumi (piem., dvīņu programmas ((twinning), u.c.)**: attiecas uz tiem starpiestāžu pasākumiem, kuros divas vai vairākas iestādes kopīgi veido attiecībā uz kredītpunktiem un kredītpunktu pārvešanu vienotu studiju programmu, tā ka studentu, kas mācījušies vienā iestādē, kredītpunkti tiek atzīti un pārskaitīti studiju turpināšanai otrā.
- **Filiāle (branch campus)**: to vienas valsts augstākās izglītības iestāde nodibina citā valstī, lai piedāvātu savas izglītības programmas/ kvalifikācijas.
- **Ofšora iestāde**: patstāvīga iestāde, kas attiecībā uz tās organizāciju un saturu pieder noteiktai nacionālās izglītības sistēmai, bet kam var nebūt mācību iestādes valstī (vai sistēmā), kurai tā pieder, un kas ir nodibinājusi mācību iestādi citā valstī.
- Citi piemēri ir: **lielas korporācijas**, kas organizē pašas savas augstākās izglītības iestādes vai studiju programmas, piešķirot kvalifikācijas, kas nepieder kādai nacionālajai augstākās izglītības sistēmai; **"starptautiskas iestādes"**, kas piedāvā nevienai konkrētai izglītības sistēmai nepiederošas "starptautiskas" kvalifikācijas. Beidzot **tālmācība (distance-learning)** nozīmē plaša spektra apmācības pasākumus, kam raksturīga apmācāmā un apmācītāja atšķirtība. Šie apmācības pasākumi- vai ietvari, kādos tie tiek organizēti- var piederēt vai nepiederēt dotās valsts augstākās izglītības sistēmai.

Visiem šiem jaunajiem augstākās izglītības pasākumiem ir zināmas kopējas īpašības un līdzība, galvenokārt attiecībā uz veidu, kādā tie šķērso nacionālo augstākās izglītības sistēmu robežas. Tādēļ tie parasti tiek apzīmēti ar vispārēju frāzi **transnacionālā izglītība**. Tādējādi, kaut arī turpmākajā darbā galvenā uzmanība tiks pievērsta izglītības frančīzei kā raksturīgākajai no visiem veidiem un tai, kas visvairāk interesē iestādes daudzās Dalībvalstīs, Darba grupas dalībnieki vienojās, ka Darba grupa jāattiecinā ar uz citiem veidiem un tādēļ tā būtu jāsauc par **Darba grupu par transnacionālo izglītību**. Šādā veidā Grupa gribētu demonstrēt, ka tā ir centusies aptvert pēc iespējas daudz dažādu sadarbības veidu, kas novēroti Eiropas Reģionā.

Turklāt Grupa noteica savus **konkrētos uzdevumus**:

- ilgstoša atspoguļošana un analīze, lai neatpaliktu no galvenajiem jaunajiem attīstības virzieniem transnacionālajā izglītībā;
- informācijas izplatīšana un esošo zināšanu tālāka uzlabošana;
- rekomendāciju sastādīšana par praktiskām atziņas problēmām, ko izvirza transnacionālajās augstākās izglītības iestādēs/ programmās piešķirtās kvalifikācijas;
- sadarbības veicināšana ar kvalitātes novērtēšanas un akreditācijas iestādēm, kas nacionālajā līmenī ir atbildīgas par sadarbības pasākumu, tai skaitā studiju programmu pasniegšanas un izglītības dokumentu un kvalifikāciju piešķiršanas, ko veic attiecīgās valsts iestādes, kvalitātes nodrošināšanu.

II. Transnacionālā izglītība

1 Definīcijas

Lielākajā daļā augstākās izglītības sistēmu Eiropā notiek dažādu veidu straujas un pastāvīgas izmaiņas. Dažas no visizteiktākajām parādībām ir saistītas ar globalizācijas iespaidu uz augstāko izglītību, un viens no šī procesa izpausmes veidiem ir transnacionālās izglītības pieaugšana. Pēc daudzām diskusijām Darba grupa iesaka sekojošu transnacionālās izglītības definīciju: **tās studiju programmas vai kursi, vai studiju programmu un kursu daļas, kurās studenti atrodas citā valstī, nevis tajā, kurā atrodas kvalifikācijas piešķirošā un/vai organizējošā iestāde.** Attiecīgā iestāde vai programma var piederēt citas valsts nacionālās izglītības sistēmai vai tā var būt neatkarīga no jebkuras nacionālās sistēmas ("neoficiālās augstākās izglītības iestādes/programmas"). Kaut arī šī atšķirība nedrīkstētu iespaidot prasības attiecībā uz caurredzamību un kvalitāti, tā ietekmē šādās programmās piešķirto kvalifikāciju atzīšanas juridiskos aspektus, kā arī kvalitātes nodrošināšanas pasākumus.

Transnacionālā izglītība pagaidām ir relatīvi jauns fenomens. Kaut arī tā bieži ir cieši saistīta ar jauno informācijas un komunikāciju tehnoloģiju attīstību un to piedāvātajām iespējām, daudznacionālo kompāniju augošo korporatīvo izglītības piedāvājumu, kā arī bezrobežu augstākās izglītības "globālā tirgus" attīstību, tās lielajam iespaidam un sekām vēl jātiek pētītām. Tomēr augstākā izglītība kļūst globāla un/ vai transnacionāla, ne tikai izmantojot jaunās informācijas tehnoloģijas, bet arī daudzos dažādos citos veidos. Daži sakņojas tradicionālākā augstākās izglītības internacionalizācijā, t.i., dvīņu/ kopēja diploma programmās un citos starpiestāžu sadarbības mehānismos, kas pirmkārt un galvenokārt balstās uz studentu un pasniedzēju mobilitāti. Citiem ir pilnīgi jauna forma, kur galvenā ir augstākās izglītības programmu nevis studentu pārvietošanās.

2 Dažādi analizēšanas līmeņi

Mēs esam noteikuši **trīs savstarpēji saistītus analizēšanas līmeņus:**

- i) Pirmais attiecas uz **pašiem realizācijas mehānismiem un izmantotajām organizatoriskajām formām.** Šie mehānismi jau aprakstīti iepriekš (frančīze; dvīņu/ kopēja diploma/ citas apvienotās programmas; tālmācība; korporatīvās grādu piešķirošās programmas; filiāles; ofšora iestādes) un acīmredzami ir ļoti atšķirīgi. Viens attiecas uz izglītības programmu realizācijas veidu (t.i., distances izglītība), citi uz programmas/ iestādes dibināšanas veidiem (t.i., frančīze vai dvīņu programma/ filiāle) un vēl citi galvenokārt uz tālākizglītības piedāvāšanas veidiem noteiktām jaunām studentu grupām. Šķiet, ka šādu veidu vai formu izplatībai nav robežu, kamēr pieprasījums pēc augstākās izglītības turpina augt un globālā tirgus iespējas turpina rasties.
- ii) Otrais līmenis ir studiju programmu vai iestāžu tips, t.i., **institucionālās vai organizatoriskās formas,** kas tiek veidotas atkarībā no izvēlētajiem realizācijas mehānismiem. Tā var būt jauna iestāde, filiāle, frančīzes programma vai studiju kurss, kuras grādi tiek piešķirti eksistējošā augstskolā vai citā organizācijā. Tā var piederēt vai nepiederēt nacionālajai augstākās izglītības sistēmai.

- iii) Trešais līmenis attiecas uz **transnacionālās izglītības piešķirumiem un kvalifikācijām**: akadēmiskajām vai profesionālajām (grādi, sertifikāti, kredītpunkti, utt.) un šo kvalifikāciju kvalitāti.

Tādējādi augstāk aprakstītās transnacionālās institucionālās formas un realizācijas mehānismi rada veselu virkni kvalifikāciju, kas daudzos aspektos var būt līdzīgi tiem, kas piešķirti nacionālajās augstākās izglītības iestādēs, bet noteiktos, svarīgos aspektos var arī atšķirties. Sekojošā tabula demonstrē mēģinājumu apvienot šos trīs līmeņus. Lai labāk saprastu piešķirtās kvalifikācijas- kas ir Darba grupas galvenais mērķis,- ir svarīga "pārklāšanās" starp realizācijas mehānismiem un institucionālajām formām:

1. tabula. Transnacionālās izglītības matrica

Institucionālās formas	Augstākās izglītības iestādes		Filiāles		Program-mas		Citi izglītības pakalpojumi/ Studiju kursi	
	P*	NP*	P	NP	P	NP	P	NP
Sadarbības pasākumi								
Frančīze								
Dvīņu programmas			Piešķirtās kvalifikācijas					
Tālmācība								

* Piederošs/ nepiederošs nacionālajai augstākās izglītības sistēmai.

3 Paskaidrojumi par transnacionālo izglītību un dažas tās sekas

Šīs nodaļas mērķis ir sīkāk paskaidrot dažas pašreizējās transnacionālās izglītības sekas, tajā pašā laikā sniedzot noteiktus paskaidrojumus. Domājot par terminiem "eksportējošās" un "uzņemošās" iestādes, gandrīz automātiski ir divi pamata veidi, kā skatīties uz transnacionālo izglītību. Pirmais veids uzsver saistību starp nacionālajām sistēmām un tradicionālajām institucionālajiem un apmācības pasākumiem, pretstatot eksportējošos un uzņemošos veidojumus (t.i., augstskolas, programmas un/vai sistēmas). Kamēr pirmie "izsūta" mācību iestādi vai programmu ar vispiemērotākā realizācijas mehānisma palīdzību, atbildot uz noteiktu pieprasījumu, pēdējie "uzņem" programmu vai iestādi, kas ne obligāti tiek uzskatīta par piederošu attiecīgajai nacionālajai augstākās izglītības sistēmai. Otrs veids, kā apskatīt šo parādību, ir uzsverot jaunizveidotās programmas/ iestādes *kvalifikāciju piešķiršanas lomu* un uzskata, ka tas ir rezultāts **eksportējošo un uzņemošo iestāžu interešu apvienošanas procesam, lai labāk apmierinātu augošo pieprasījumu pēc augstākās izglītības** (ko nacionālā sistēma kāda iemesla dēļ nav spējīga apmierināt).

Galvenais abos gadījumos ir galīgā "veidojuma" statuss nacionālajā augstākās izglītības sistēmā. Ja tradicionālās augstākās izglītības iestādes tiek uzskatītas par piederošām nacionālajai sistēmai, transnacionālajā izglītībā var tikt veidotas programmas/

iestādes, kas nepieder nevienai nacionālai sistēmai. Šī iemesla dēļ tās reizēm tiek apzīmētas kā "neoficiālās augstākās izglītības iestādes".

Pastāvot šādai transnacionālās izglītības un šī tipa iestādēs iegūto kvalifikāciju ekspansijai, parādās pieaugošs saspīlējums starp nacionālajām izglītības sistēmām un transnacionālo izglītību. Šis ir viens no iemesliem šīs ENIC darba grupas veidošanai. Daži no galvenajiem šeit uzdotajiem jautājumiem ir: kā nodrošināt, lai piešķirumi un kvalifikācijas, kas iegūti transnacionālajā izglītībā, būtu pietiekamas kvalitātes, lai tie varētu tikt integrēti uzņemošajā sistēmā, un, saistībā ar iepriekšējo, - kā novērtēt izglītības dokumentus, kas iegūti šādās programmās un studijuursos?

Šie jautājumi ir cieši saistīti ar valsts mainīgo lomu augstākajā izglītībā. Dažās valstīs valsts ir augstākās izglītības iestāžu vienīgā dibinātāja un "īpašniece", bet citās valstij ir galvenokārt politikas noteicējas loma, nosakot ietvarus, kuros iestādēm jādarbojas, ne tikai autonomi, bet arī uzņēmējdarbībā, gan valstī, gan ārpus tās. Dažas augstākās izglītības sistēmas ir sākušas darboties kā vairāk "tirgus orientētas" sistēmas, kas tiek regulētas galvenokārt ar noteiktiem kvalitātes nodrošināšanas mehānismiem un procedūrām. Citas augstākās izglītības sistēmas cenšas saglabāt iesakņojušās augstākās izglītības tradīcijas, valstij spēlējot galveno lomu finansēšanas, vadības un politikas veidošanas procesos. Tas obligāti nenozīmē noteiktu opozīciju starp dažādiem attīstības modeļiem. Protams, valsts finansētas iestādes arī darbojas "tirgū", lai uzlabotu savus ienākumus, un daudzos gadījumos ir kvalitātes nodrošināšanas mehānismu objekts, kas ne vienmēr attiecas uz noteiktām "nevalsts" un vairāk tirgus orientētām iestādēm. Dažas šādas iestādes var vēl nebūt piemērojušas atbilstošas kvalitātes nodrošināšanas procedūras un tā ir svarīga šīs problēmas daļa. Tādējādi mēs varam identificēt asi, ap kuru var novietoties augstākās izglītības sistēmas, un tā ir tieši saistīta ar transnacionālās izglītības izpausmes veidiem un tiek apskatīta dažādos nacionālajos kontekstos.

Dažiem transnacionālā izglītība var likties augstākās izglītības internacionalizācijas tiešs rezultāts. Tomēr var apstrīdēt tās rašanās saistību ar plašākām globalizācijas tendencēm, kas tālu pārsniedz tradicionālās starptautiskās saites un atspoguļo jauno pasauli, kurā nacionālās robežas aizvien vairāk apstrīd spēcīgas globālas tendences, kas jau sastopamas finansu un ekonomikas sfērā, un ko atbalsta informācijas tehnoloģijas jaunākie sasniegumi. Protams, ir augošs literatūras apjoms par globalizācijas tēmu, arī par tās iespaidu uz augstāko izglītību, kur šķiet, ka ir grūti paredzēt gan iespaيدا apjomu uz augstāko izglītību, gan institucionālos modeļus, kas tā rezultātā var rasties nākotnē¹.

Katrā ziņā transnacionālā izglītība ir paliekošs izglītības veids un nevar tikt ignorēta bijušās nacionālās slavas vārdā vai uzskatīta par tīri pārejošu fenomenu. Kā daudziem

---

¹ "Massification, Internationalization and Globalisation", *Peter Scott* izdevumā "The Globalisation of Higher Education", SRHE, OU Press, 1998, 129. lpp.: "laikam vistīcāmākais iznākums ir augsti diferencēta attīstība - no dažām pasaules universitātēm (vai, ticamāk, no to pasaules klases elementiem); no esošo universitāšu, kas piedalās šajā globālajā tirgū, saglabājot savu nacionālo identitāti, fikliem (drīzāk tā, kā Eiropas valstis ir apvienojušās Eiropas Savienībā), no "hibrīdiestāžu", kas apvieno universitāšu elementus un citu "zinību" organizāciju elementus (varbūt globālas korporācijas un, iespējams, caur kopuzņēmumiem) augšanas; no "virtuālo" universitāšu rašanās, kas organizētas korporatīvā veidā (iespējams, organizēs viena korporācija vai neliels skaits analoģu iestāžu); un, neizbēgami, no dažām globālām universitātēm, kas saistītas ar News Corporation vai Microsoft Pattern."

jauniem sasniegumiem, tai var būt gan pozitīvas, gan negatīvas sekas. Daudziem tā simbolizē izšķirošus līdzekļus augstākās izglītības pieejamības paplašināšanā un augstākās izglītības piedāvājuma dažādošanā, lai segtu augošo pieprasījumu. Citiem tā var simbolizēt draudu esošajām nacionālajām programmām un kvalifikācijām palielinātu ienākumu vārdā un tirgošanos ar izglītību kā pakalpojumu globālajā tirgū, atspoguļojot noteiktu uzskatu par izglītības "tīrību" un ienākumu gūšanas piemērotību no izglītojošas darbības vai kvalitātes nozīmi.

Jāpasvītro, kas iestādei, protams, var būt raksturīga gan ienākumu gūšana, gan augsta kvalitāte, gan tieši pretējais vai arī šo divu rādītāju kombinācija. Jebkurā gadījumā atteikšanās atzīt un meklēt veidus, kā apieties ar šo jauno parādību, piemēram, mēģinot vienkārši uzskatīt transnacionālās kvalifikācijas kā ārpus likuma esošas, īsā vai vidēji ilgā laikā radīs nezūdošas problēmas, kas būs vēl grūtāk risināmas vēlākā laikā.

No šī viedokļa Darba Grupa savās diskusijās mēģināja noteikt galvenos jautājumus un novērtēt savu līdzdalību kā pirmo soli uz saprašanas un galu galā rast praktiskus risinājumus dažām īpašām problēmām, kas rodas galvenokārt attiecībā uz piedāvāto programmu kvalitāti un izsniegto dokumentu novērtēšanu. Divi galvenie jautājumi ir sekojoši:

i) Kādas ir attiecības starp nacionālo un transnacionālo izglītību?

Transnacionālās izglītības straujā attīstība dažos gadījumos ir novedusi pie augošas spriedzes starp nacionālajām izglītības sistēmām un tām studiju programmām un/ vai iestādēm, kas šķērso robežas un tādējādi ir "transnacionāli mobilas". Šī spriedze rodas gan saistībā ar izglītību, kas pieder nacionālajai izglītības sistēmai, bet ne tās valsts sistēmai, kurā iestāde atrodas, gan saistībā ar izglītību, kas tiek piedāvāta nesaistīti ar kādu nacionālo sistēmu. Daži uzskata transnacionālo izglītību par līdzekli, kas paplašinātu (izglītības) pieejamību un uzlabotu kvalitāti, īpaši attiecībā uz profesionālo izglītību, un, vispārīgāk, "paplašinātu mācību iespējas, nekaitējot ne piešķiruma vai kvalifikācijas standartam, ne arī tā kvalitātei, kas tiek piedāvāts studentiem"². Tiek arī uzskatīts, ka tā spēj spēlēt svarīgu lomu augstākās izglītības internacionalizācijas tālākā attīstībā un starpkultūru sadarbības veicināšanā. Pilnībā izmantojot iespējas, ko sniedz jaunās informācijas tehnoloģijas, transnacionālā izglītība var tikt uzskatīta par dažādu saplūstošu sasniegumu dabiskām sekām mūsdienu globalizētajā pasaulē. Citi var to uzskatīt tikai par kāda mēģinājumu palielināt savus ienākumu avotus tirgojoties ar izglītības programmām kā precī, iebilstot, ka, kaut arī šādas programmas var segt augošo pieprasījumu pēc izglītības uzņemošajā valstī, veids, kā tas tiek darīts, var radīt izkropļojumus un veselu virkni izglītības, kulturālu, juridisku un finansiālu problēmu.

Lai kāda būtu nostāja, ir skaidrs, ka transnacionālā izglītība ir aktuāla un augoša parādība, kurai ir daudz atšķirīgu šķautņu un kas nevar tikt apskatīta tikai no vienas puses, piemēram, tikai no ekonomiskā vai tikai no izglītības un kulturālā viedokļa. Viena pieeja, kas varētu būt un dažās valstīs jau tiešām ir izrādījusies derīga spriedzes samazināšanai starp nacionālo un transnacionālo izglītību, ir apsvērt kvalitātes, ko transnacionālā izglītība var sasniegt(?), ieguldīšanu pieprasījuma un piedāvājuma līdzsvarošanā noteiktos rajonos. Cits svarīgs elements attiecas uz sarunām, ko veic Pasaules

---

² UK Quality Assurance Agency for Higher Education, 1999, Quality Assurance Code of Practice: Collaborative Provision, para. 7

Tirdzniecības organizācija par Vispārējo vienošanos par pakalpojumu sniegšanu (General Agreement on Trade in Services(GATS)). GATS pamatprincips ir vienāda attieksme pret profesionālo un izglītības pakalpojumu sniegšanu pār nacionālajām robežām. Šajā kontekstā Dalībvalstīm un to nacionālajām augstākās izglītības sistēmām jātraktē transnacionālās izglītības piedāvājumi tādā pašā veidā kā nacionālās izglītības piedāvājums. Šis jautājums īpaši parādās saistībā ar attiecībām starp pašām Eiropas Savienības Dalībvalstīm, ieviešot atbilstošo vispārējo direktīvu.

ii) Kādas ir attiecības starp eksportējošajām un uzņemošajām iestādēm?

Transnacionālā izglītība tiek organizēta un piedāvāta ar dažādu partnerības vai sadarbības pasākumu formu palīdzību. Tās aprakstītas šī dokumenta I.3. sadaļā. Lai kāda sadarbības forma būtu izvēlēta, tiek izšķirta **eksportējošā iestāde un augstākās izglītības sistēma, kurai tā var piederēt**, un **uzņemošā iestāde un sistēma, kurai tā var piederēt**, bet kas atšķiras no eksportējošās iestādes sistēmas. Kaut arī šāda izšķiršana var izrādīties noderīga, nodarbojoties ar dažādām ar transnacionālo izglītību saistītām lietām, tai ir noteiktas blakusnozīmes attiecībā uz dažādu iestāžu aktīvo/ pasīvo lomu, kas nevienmēr saskan ar realitāti. Viena un tā pati iestāde vai sistēma dažādos kontekstos var būt gan "eksportētāja", gan "uzņēmēja" un šīs atšķirīgās lomas var būt grūti atšķirt. Tas attiecas uz sistēmu līmeni, bet bieži tiek runāts par konkrētas kvalifikācijas atzīšanu. Šajā konkrētas kvalifikācijas atzīšanas gadījumā iestāde ir vai nu eksportējoša vai uzņemoša, bet ne abas. Tādēļ konkrētajiem Darba grupas mērķiem turpmāk tiks izšķirtas eksportējošās un uzņemošās iestādes, paturot prātā arī to, ka tās abas var piederēt nacionālajai izglītības sistēmai vai arī darboties neatkarīgi no jebkuras nacionālās sistēmas. Cita iespējamā atšķirība var būt starp (kvalifikāciju) piešķirošajām un partneriestādēm, tā uzsverot veidus, kā transnacionālā sadarbība ir organizēta, lai nodrošinātu augstākās izglītības piedāvājuma kvalitāti.

Mēs esam izvēlējušies divus augšminētos jautājumus kā tās transnacionālās izglītības ekspansijas sekas, kam ir tieša ietekme uz piedāvāto kursu akadēmisko kvalitāti un piešķirto kvalifikāciju atzīšanu, tādējādi arī uz ENIC Darba grupas darbu.

III. Darba grupas galvenie jautājumi

1 Vispārējā pieeja

Transnacionālās izglītības ekspansija pēdējā laikā rada nopietnus praktiskus jautājumus attiecībā uz:

- kvalitātes un standartu nodrošināšanu gan sadarbības veidā piedāvātajām studiju programmām, gan piešķirtajiem grādiem;
- dažādām partnerības vai cita veida sadarbības juridiskām, kulturālām, lingvistiskām un finansiālām sekām;
- kvalifikāciju atzīšanu, kas iegūtas transnacionālās sadarbības rezultātā.

UNESCO un Eiropas Padomei caur ENIC tīklu tika uzdoti jautājumi, pirmkārt, par kvalifikāciju atzīšanu, kas piešķirtas transnacionālajā izglītībā, un par to, cik lielā mērā **Konvencija Par to kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību, Eiropas**

reģionā (Lisabona, 1997) var palīdzēt, atbildot uz izvirzītajiem jautājumiem. Un, protams, mūsu uzskats ir, ka **Lisabonas Diplomatzīšanas konvencija** dod pamata normatīvo ietvaru lielākās daļas svarīgo problēmu risināšanai. Strikti juridiskā nozīmē tās derīgums aprobežojas ar kvalifikāciju, kas pieder vienas Puses augstākās izglītības sistēmai, atzīšanu citā Konvencijas Pusē. Praktiskā ziņā tomēr Konvencijas ietekme tālu pārsniedz strikti juridisko nozīmi. Konvencija sniedz procedūras un metodisko shēmu, kas var tikt pielietota jebkuras augstākās izglītības kvalifikācijas atzīšanai.

II.2 un II.3 sadaļā apskatīto iemeslu dēļ ir skaidrs, ka, lai transnacionālā izglītība būtu ieguvums visiem iesaistītajiem attiecībā uz piedāvātajām mācību iespējām, piešķirumu vai kvalifikāciju standartu un studentiem piedāvātā kvalitāti, tādējādi padarot sadarbību par reālu partnerību un pieņemamu gan eksportējošajām, gan uzņemošajām iestādēm/sistēmām, nepieciešama tālāka apstākļu noskaidrošana. Tas galvenokārt attiecas uz akadēmisko kvalitāti, grādu piešķiršanas standartiem un atzīšanas prasībām. Lai nodarbotos ar jautājumiem, kas ir specifiski transnacionālajai izglītībai, nepieciešama labāka izpratne par tās prakses veidiem, normatīvo bāzi un sekām attiecībā uz saņemošajām **un** eksportējošajām sistēmām un iestādēm.

2 (Izglītības) realizētāju reakcija- Prakses kodeksi

Daži no (izglītības) realizētājiem, t.i., eksportējošajām iestādēm, cenšoties risināt dažus no iepriekšminētajiem jautājumiem, ir izstrādājuši īpašus prakses kodeksus. Šajā sakarā ir vērts pieminēt:

- " Quality Assurance Code of Practice: Collaborative Provision", ko sagatavojusi un pārrauga Apvienotās Karalistes Kvalitātes nodrošināšanas aģentūra, un
- " Code of Ethical Practice in the Provision of Education to International Students by Australian Universities ", ko izstrādājusi un pārrauga Austrālijas Vicekancleru komiteja.
- " Principles of Good Practice for Educational Programs for Non- U.S. Nationals" ir kodekss, kas kopīgs ASV reģionālajām institucionālās akreditācijas iestādēm kas, savukārt, papildina šos Principus ar papildus procedūrām un reģionālajiem kvalitātes kritērijiem. Bez tam vairākas ASV profesionālās akreditācijas iestādes un nacionālās institucionālās akreditācijas iestādes pieņem kodeksus un procedūras, kas saistītas ar izglītības programmām, kas tiek realizētas aiz robežām.

Šie dokumenti, protams, apskata transnacionālās izglītības problēmas no (izglītības) realizētāju viedokļa. Tajos ietvertas rekomendācijas attiecīgi Apvienotās Karalistes, Austrālijas un ASV augstākās izglītības iestādēm, kas ir izveidojušas vai grasās izveidot sadarbības partnerības ar iestādēm citās valstīs.

To galvenās rūpes ir nodrošināt attiecīgās valsts iestāžu piedāvātās izglītības kvalitāti un piešķirto grādu un kvalifikāciju standartus. Vissvarīgākais jautājums ir- kā izvairīties no eksportējošo valstu augstākās izglītības iestāžu un sistēmu reputācijas sabojāšanas.

3 Uzņemošo sistēmu skatījums

Apskatot situāciju uzņemošajās valstīs, ir noteiktas trīs galvenās iespējas:

- neeksistē juridiskie/normatīvie instrumenti un nav izveidota "labā prakse" attiecībā uz transnacionālās izglītības sniegšanu;
- eksistē juridiskie/ normatīvie akti, bet līdz šim to ieviešanas "labā prakse" nav izveidota;
- ir veikti mēģinājumi ieviest atbilstošu praksi, bet bez juridiskas bāzes.

Lai labāk izprastu situāciju tā saucamajās "uzņemošajās valstīs", Darba grupa rūpīgi apsprieda piemērus, ko sagatavoja grupas dalībnieki no Izraēlas, Rumānijas, Slovākijas, Spānijas un Zviedrijas. Šādā veidā noskaidrojās vairāki viedokļi par konkrētiem transnacionālo iestāžu un programmu aspektiem un notika nozīmīgas diskusijas par dažādiem nacionāla līmeņa reakcijas veidiem- gan juridiskas vai administratīvas dabas (likumu izmaiņas līmenī), gan praktiskākā līmenī-, lai atrisinātu radušās problēmas. Tomēr grupa vienojās, ka vēlams izvairīties no situācijas mākslīgas polarizācijas un veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu starp eksportējošajām un uzņemošajām sistēmām, lai radītu apstākļus augstākās izglītības standartu un piešķirumu kvalitātes nodrošināšanai. **Lisabonas Diplomatzīšanas konvencijai** jātiek izmantotai par starptautisku atskaites sistēmu un Darba Grupai jāiesaka tālākās starptautiskas darbības izejas punkts.

IV. Lisabonas Diplomatzīšanas konvencija

No starptautiskā viedokļa Lisabonas Diplomatzīšanas konvencija, kā minēts, sniedz plašu normatīvo un metodoloģisko shēmu vispārīgam darbam ar kvalifikāciju atzīšanu, kas piešķirtas transnacionālās sadarbības veidā. Konvencija ir līgums starp nacionālām, suverēnām valstīm, kas sniedz juridisku ietvaru Pušu pienākumu sadalei attiecībā uz kvalifikāciju akadēmisko atzīšanu. Jācer, ka tās radītā plašā normatīvā bāze kļūs vēl skaidrāka tās tālākas ieviešanas laikā. Tomēr ir dažas svarīgas tēmas, kam nepieciešama specifiskāka pieeja. Piemēram, Konvencijas Pusēm būtu jāņem vērā " Eiropas reģiona izglītības sistēmu lielā daudzveidība" un Konvencijas mērķis ir " visiem cilvēkiem reģionā sagādāt iespēju gūt labumu no šīs daudzveidības, katras Valsts iedzīvotājiem un katras Puses izglītības iestāžu studentiem atvieglinot piekļuvi citu Pušu izglītības resursiem, konkrētāk - atvieglinot viņu pūliņus turpināt mācības vai pabeigt kādu studiju periodu šo citu Pušu augstākās izglītības iestādēs".

Šis teksts, kā arī visi Konvencijas panti norāda, ka tā attiecas uz kvalifikācijām, kas piešķirtas augstākās izglītības sistēmā, ko atzīst Konvencijas Puse (t.i., valsts, kaut arī vienā valstī var būt vairākas izglītības sistēmas, piemēram, federālajās valstīs). Lielākā daļa šo kvalifikāciju tiek izsniegtas valstī, kuras izglītības sistēmai kvalifikācija pieder, bet dažos gadījumos mācību iestādes var piederēt sistēmai, kas ir atšķirīga no tās valsts sistēmas, kuras teritorijā iestāde atrodas. Dažās Konvencijas Pusēs ir "centrālās varas iestādes", kuru kompetencē ir "pieņemt lēmumus atzīšanas jautājumos", bet citās šī funkcija ir "Puses sastāvdaļu" vai "atsevišķu augstākās izglītības iestāžu" kompetencē (Konvencijas II.1. pants). Lai kas būtu kompetentā iestāde, ir skaidrs, ka Konvencija attiecas uz to kvalifikāciju starptautisku atzīšanu, kas ir piešķirtas kādas Konvencijas Puses izglītības sistēmā. Parasti atzīšanas nepieciešamība rodas, tās īpašniekam dodoties uz citu valsti, lai turpinātu mācības vai strādātu. Konvencija neapskata īpašos atzīšanas gadījumus, kas rodas sakarā ar transnacionālās izglītības straujo attīstību. Pēc definīcijas

un praksē "transnacionālā izglītība" attiecas uz augstākās izglītības iestāžu- vai to sastāvdaļu- darbības formu, kurā tās, kaut arī pieder konkrētai izglītības sistēmai, kā izglītības realizētāji funkcionē arī citā valstī (valstīs). Šajos gadījumos netiek runāts par starptautisko mobilitāti kā tādu, jo studentam nav noteikti jādodas uz ārvalstīm. Studentu mobilitāti nomaina studiju programmu mobilitāte. Šādā veidā piedāvātām izglītības programmām jādarbojas attiecīgajā nacionālajā kontekstā, citā kulturālajā un lingvistiskajā kontekstā - nemaz nepieminot normatīvo kontekstu- nekā tās rašanās valstī; šim faktam ir īpašas sekas attiecībā uz programmu saturu, pasniegšanu un piešķirumiem. Konvencijā nav klauzulu, kas attiecas uz šādiem jauniem veidojumiem, vismaz ja tie atrodas ārpus nacionālās izglītības sistēmām.

Transnacionālās izglītības Darba grupa tika izveidota piemērota darbības plāna apsvēršanai gan normatīvā, gan praktiskā ziņā, lai atbalstītu un veicinātu to par diplomatzīšanu un kvalitātes novērtēšanu atbildīgo nacionālā līmeņa institūciju darbu, kas nodarbojas ar transnacionālo izglītību.

Šis dokuments ir paredzēts ENIC/NARIC tīkla informēšanai par galvenajām problēmām, kas tika apspriestas Darba grupā, cerībā, ka tas palīdzēs padziļināt to izpratni par ļoti sarežģītajām tēmām, ko skārusi Grupa, un tādējādi atbalstīs Grupu tālākajā darbā.

V. UNESCO/ EIROPAS PADOMES LABAS PRAKSES KODEKSSTRANSNACIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS SNIEGŠANĀ

PREAMBULA

Konvencijas **Par to kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību, Eiropas reģionā (Lisabonas diplomatzīšanas konvencija)** Puses,

Apzinoties transnacionālās izglītības straujo attīstību, ko raksturo tādi transnacionālās izglītības pasākumi un partnerība starp iestādēm un organizācijām, kuros studenti atrodas citā valstī nekā izglītību realizējošā iestāde, un tās iespaidu uz augstāko izglītību globālā mērogā, bet arī īpaši Eiropas reģionā;

Īpaši apzinoties problēmas, ko izvirza transnacionālās izglītības iestādes un programmas, kas darbojas ārpus jebkādas nacionālās izglītības sistēmas ietvariem;

Saprotot faktu, ka transnacionālā augstākā izglītība strauji izplešas, galvenokārt sakarā ar augošajām un šķietami neierobežotajām jauno informācijas tehnoloģiju izmantošanas iespējām, piedāvājot izglītības pakalpojumus bezrobežu augstākās izglītības pasaulē;

Būdami pārliecināti, ka nacionālās izglītības sistēmām starp citām ir un būs uzticēts saglabāt kulturālo, sociālo, filozofisko un reliģisko Eiropas reģiona dažādību, tomēr tām būtu arī jāveicina dažāda veida starptautiska un globāla sadarbība;

Pievēršot lielu uzmanību studiju programmu un grādu, kas piešķirti transnacionālajā izglītībā iesaistītās iestādēs, akadēmiskajai kvalitātei;

Uzskatot, ka, neatkarīgi no procedūrām, kas piemērotas, izveidojot un realizējot izglītības pakalpojumus, augstākās izglītības iestādēm jāpakļaujas tiem mācīšanas un studēšanas standartiem, ko pieprasa zināšanu, tehnoloģijas un darba tirgus pašreizējā un paredzamā attīstība;

Atzīstot, ka kvalifikāciju, kas iegūtas ar transnacionālo izglītības pasākumu palīdzību, atzīšanas atvieglošana veicinās gan studentu, gan studiju programmu mobilitāti starp augstākās izglītības iestādēm un sistēmām;

Nemot vērā Eiropas Padomes/ UNESCO Konvenciju Par to kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību, Eiropas reģionā, kas sniedz vispārīgu normatīvu ietvaru darbam akadēmiskajā atzīšanā;

Nemot vērā arī Labas prakses kodeksus, ko izstrādājuši un pārrauga daži no lielākajiem (izglītības-tulk.) realizētājiem, piemēram:

- **Code of Ethical Practice in the Provision of Education to International Students by Australian Universities**, ko sastādījusi Austrālijas Vicekancleru komiteja;
- **Quality Assurance Code of Practice: Collaborative Provision**, ko sastādījusi Apvienotās Karalistes Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūra;
- **Principles of Good Practice for Educational Programs for Non- U.S. Nationals**;

Uzskatot, ka šādi kodeksi nosaka darbības ietvarus no eksportējošo augstākās izglītības iestāžu/ sistēmu redzes viedokļa un tiem būtu jātiek papildinātiem no uzņemošo iestāžu/sistēmu viedokļa;

Nemot vērā arī Eiropas Komisijas, Eiropas Padomes un UNESCO kopīgi izstrādāto Diploma Pielikumu, kura mērķis ir sniegt papildus informāciju, kas atvieglotu kvalifikāciju vērtēšanu;

Būdami pārliecināti, ka starptautisko un globālo sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un sistēmām jāvada ētiskiem principiem un vērtībām;

Apzinoties nepieciešamību atrast vispārēji pieņemamus risinājumus praktiskām diplomatzīšanas problēmām Eiropas Reģionā, starp šī Reģiona valstīm un citos pasaules reģionos šajā globālajā augstākās izglītības telpā;

Vienojušies par nepieciešamību sastādīt:

- **Labas prakses kodeksu** augstākās izglītības studiju programmu un citu izglītības pakalpojumu sniegšanai ar transnacionālās izglītības pasākumu palīdzību;
- **Rekomendācijas par ārvalstu kvalifikāciju vērtēšanas procedūrām un kritērijiem**, ar nolūku ieviest Labas prakses kodeksu un atvieglot to kvalifikāciju atzīšanu, kas piešķirtas pēc transnacionālo studiju programmu/ studiju kursu beigšanas,
- tos uzskatot par savstarpēji papildinošiem un pastiprinošiem dokumentiem.

1 I sadaļa. Terminoloģija

Termini, kas definēti Lisabonas Diplomatzīšanas konvencijā, šeit netiek definēti no jauna un tiem šī Labas prakses Kodeksa ietvaros ir tādā pati nozīme kā Konvencijā. Sekojošiem terminiem, kas nosaukti alfabēta kārtībā, ir šāda nozīme:

Aģenti

Trešās puses, tādās kā starpnieki, veicinātāji vai vervētāji, kas darbojas kā vidutāji starp (kvalifikāciju) piešķirošajām un (izglītību) realizējošajām iestādēm transnacionālo izglītības pasākumu veidošanā. Aģents parasti nav iesaistīts izglītības pakalpojumu nodrošināšanā.

Līgums

Dokuments, ko oficiāli apstiprinājuši partneri un kas satur visus sadarbības noteikumus starp kvalifikāciju piešķirošajām un izglītību realizējošajām iestādēm.

(Kvalifikāciju) piešķirošā iestāde

Augstākās izglītības iestāde, kas piešķir grādus, diplomus, sertifikātus vai citas kvalifikācijas.

Izglītības pakalpojumi

Jebkura studiju programma, studiju kurss vai studiju kursa daļas, kas sekmīgas pabeigšanas gadījumā noved pie kvalifikācijas piešķiršanas. Tie ietver arī tādus pakalpojumus kā sagatavošanas kursi, lai atvieglotu iestāšanos studiju kursā, vai apmācības moduļi, kas domāti profesionālajai attīstībai.

Partneri

(Kvalifikāciju) piešķirošās un (izglītību) realizējošās iestādes, kas iesaistītas transnacionālās izglītības pasākumos.

(Izglītību) realizējošā iestāde

Iestāde vai organizācija, kas piedāvā visu studiju programmu vai tās daļu.

Transnacionālās izglītības pasākumi

Izglītības, juridiski, finansiāli vai citi pasākumi, kas noved pie (a) **transnacionālās izglītības pasākumu ar sadarbību** veidošanu, piemēram, frančīze, dvīņu programmas, apvienotie grādi, kur (kvalifikāciju) piešķirošās iestādes studiju programmas, studiju kursa daļas vai citus izglītības pakalpojumus piedāvā cita partneriestāde; (b) **transnacionālās izglītības pasākumu bez sadarbības** veidošanu, piemēram, filiāles, ofšora iestādes, korporāciju vai starptautiskās iestādes, kur studiju programmas, studiju kursa daļas vai citus izglītības pakalpojumus tieši sniedz (kvalifikāciju) piešķirošā iestāde.

Transnacionālā izglītība

Visu veidu augstākās izglītības studiju programmas, studiju kursu kopumi vai izglītības pasākumi (ieskaitot tālmācību), kuros apmācāmie atrodas citā valstī nekā (kvalifikāciju) piešķirošā iestāde. Šādas programmas var piederēt citai izglītības sistēmai nekā tās valsts sistēma, kurā tā darbojas, vai darboties neatkarīgi no jebkādas nacionālās izglītības sistēmas.

2 II sadaļa. Principi

1. **Transnacionālās izglītības pasākumiem** jābūt tā izstrādātiem, realizētiem un pārraudzītiem, lai paplašinātu pieeju augstākās izglītības studijām, pilnībā atbilstu apmācāmo izglītības prasībām, dotu ieguldījumu to kognitīvajā, kulturālajā, sociālajā, personīgajā un profesionālajā attīstībā un pakļautos nacionālajai likumdošanai, kas attiecas uz augstāko izglītību, gan eksportējošajā, gan uzņemošajā valstī. Transnacionālās izglītības pasākumu ar sadarbību gadījumā jābūt rakstiskiem un juridiski saistošiem līgumiem vai kontraktiem, kas nosaka visu partneru tiesības un pienākumus.
2. Transnacionālās izglītības programmu **akadēmiskajai kvalitātei un standartiem** jābūt vismaz salīdzināmiem ar tiem, kādi ir (kvalifikāciju) piešķirošajās iestādēs, un tiem, kādi ir uzņemošajās valstīs. (Kvalifikāciju) piešķirošās iestādes, kā arī (izglītību) realizējošās iestādes ir pilnīgi atbildīgas par kvalitātes nodrošināšanu un kontroli. Procedūrām un lēmumiem, kas attiecas uz transnacionālās izglītības pasākumu piedāvāto izglītības pakalpojumu kvalitāti, jābalstās uz konkrētiem kritērijiem, kas ir caurredzami, sistemātiski un pieejami pārbaudei.
3. Iestāžu, kas veidotas ar transnacionālās izglītības pasākumu palīdzību, **politikas un mērķu formulējumam**, to vadības struktūrām un izglītības tehniskajam nodrošinājumam, kā arī konkrētu programmu, kursu kopumu un citu izglītības **pakalpojumu mērķiem un saturam** jātiek publicētam un jābūt pieejamam gan pēc eksportējošo, gan uzņemošo valstu iestāžu un izglītības saņēmēju pieprasījuma.
4. **Informācijai**, ko (kvalifikāciju) piešķirošā iestāde, (izglītību) realizējošā iestāde vai aģents sniedz paredzamajiem studentiem un transnacionālajās studiju programmās reģistrētajiem, jābūt atbilstošai, precīzai, konsekventai un uzticamai. Informācijā jāietilpst norādījumiem par piemērotiem sūdzību un apelāciju iesniegšanas veidiem. Ja programma tiek piedāvāta transnacionālās izglītības pasākumā ar sadarbību, šī pasākuma raksturam un pušu atbildībai jābūt skaidri izklāstītai. (Kvalifikāciju) piešķirošā iestāde ir atbildīga un tai jākontrolē un jāpārbauda informācija, ko publisko

tās vārdā darbojošies aģenti, ieskaitot pretenzijas par kvalifikāciju atzīšanu eksportējošajā valstī un citur.

5. Iestāžu **personālam** vai tiem, kas māca transnacionālās izglītības pasākumu ietvaros darbojošās programmās, jābūt kompetentiem kvalifikācijas, pasniegšanas, zinātniskas darbības un cita veida profesionālās pieredzes ziņā. (Kvalifikāciju) piešķirošajai iestādei jānodrošina efektīvi pasākumi, lai kontrolētu tā personāla kompetenci, kas pasniedz studiju programmas, kuru rezultātā tiek iegūtas tās kvalifikācijas.
6. Transnacionālās izglītības pasākumiem jāveicina izpratne un zināšanas gan par (kvalifikāciju) piešķirošās iestādes, gan uzņemošās valsts **kultūru un paražām** studentu un personāla vidū.
7. (Kvalifikāciju) piešķirošajai iestādei jābūt atbildīgai par **aģentiem** vai partneriestādēm, kam dotas tiesības darboties tās vārdā. Iestādēm, kas izmanto aģentus, jānoslēdz rakstiski un juridiski saistoši līgumi vai kontrakti ar tiem, kas skaidri nosaka to lomas, atbildību, deleģētās darbības pilnvaras, kā arī pārraudzības, domstarpību risināšanas un līguma izbeigšanas nosacījumus. Šiem līgumiem vai kontraktiem jātiek radītiem nolūkā izvairīties no interešu konfliktiem, kā arī lai nodrošinātu studentu tiesības attiecībā uz to studijām.
8. **(Kvalifikāciju) piešķirošajām iestādēm** jābūt atbildīgām par kvalifikāciju piešķiršanu to transnacionālo studiju programmu rezultātā. Tām jāsniedz skaidra un caurredzama informācija par kvalifikācijām, īpaši izmantojot Diploma Pielikumu, kas atvieglo kvalifikāciju novērtēšanu kompetentām atzīšanas iestādēm, augstākās izglītības iestādēm, darba devējiem vai citiem. Šai informācijai jāaptver studiju programmas, kuras rezultātā tiek iegūtas kvalifikācijas, raksturs, ilgums, studiju slodze, programmas darbības vieta un valoda(-s).
9. Studentu **uzņemšanai** studiju kursā, **mācīšanas/studiju aktivitātēm, eksaminācijas un novērtēšanas prasībām** izglītības pakalpojumos, kas piedāvāti transnacionālās izglītības pasākumu veidā, jābūt ekvivalentām tām, kas raksturīgas tām pašām vai salīdzināmām programmām, kas realizētas (kvalifikāciju) piešķirošajā iestādē.
10. **Akadēmiskajai studiju slodzei**, izsakot to kredītpunktos, vienībās, studiju ilgumā vai citādi, jābūt tādai pašai kā salīdzināmās programmās (kvalifikāciju) piešķirošajā iestādē; katra atšķirība šajā ziņā prasa skaidru paziņojumu par tās loģisko pamatu un konsekvencēm attiecībā uz kvalifikāciju atzīšanu.
11. Transnacionālās izglītības programmās piešķirtajām **kvalifikācijām**, kas atbilst šī Kodeksa nosacījumiem, jātiek vērtētām saskaņā ar Lisabonas Diplomatzīšanas konvencijas noteikumiem.

VI. Paskaidrojošais memorands

UNESCO/ Eiropas Padomes
Labas prakses Kodekss
transnacionālās izglītības sniegšanā

Dokumenta statuss: šis Kodekss tika pieņemts Transnacionālās izglītības darba grupas trešajā sanāksmē, kas notika 1999. gada novembrī Jeruzalemē. Tas tiks iesniegts ENIC tīklam apstiprināšanai un Lisabonas Diplomatzīšanas Konvencijas Komitejai pieņemšanai.

1. Ievads

Sekojošais Kodekss ir veidots, lai atspoguļotu gan eksportējošo, gan uzņemošo valstu skatījumus attiecībā uz transnacionālās izglītības sniegšanu. Tā saturam jātiek uzskatītam par papildinājumu Lisabonas Diplomatzīšanas konvencijai, tādējādi radot normatīvu ietvaru, ko nacionālās atzīšanas iestādes var lietot kā rekomendāciju to konkrētajos pasākumos.

2. Kodeksa mērķi

Lai veicinātu labu praksi transnacionālās izglītības jomā- īpaši attiecībā uz studiju programmu nodrošināšanas kvalitāti un to kvalifikāciju standartiem, ko piešķirušas Eiropas Padomes/UNESCO Lisabonas Diplomatzīšanas konvencijas Puses-, šis Kodekss ir paredzēts, lai:

- apmierinātu **gan** eksportējošo, **gan** uzņemošo valstu cerības attiecībā uz *transnacionālās izglītības pasākumiem* augstākajā izglītībā;
- sniegtu izziņas materiālu par jautājumiem, kas attiecas uz programmu, kas pasniegtas, un kvalifikāciju, kas piešķirtas transnacionālo izglītības pasākumu ietvaros, kvalitātes nodrošināšanu un novērtēšanu;
- piedāvātu “patērētāju aizsardzību” studentiem, darba devējiem un citiem, kas var būt saistīti ar kvalifikācijām, kas piešķirtas transnacionālo izglītības pasākumu ietvaros;
- atvieglotu to kvalifikāciju atzīšanu, kas piešķirtas transnacionālo izglītības pasākumu ietvaros augstākajā izglītībā.

3. Kodeksa īstenošana

Kodekss ietver *principu* kopumu, kam jātiek respektētam no to iestāžu vai organizāciju puses, kas iesaistītas izglītības pakalpojumu sniegšanā transnacionālo izglītības pasākumu ietvaros. Šie principi ir formulēti apgalvojumu formā ar normatīvu nozīmi. Kodeksa nosacījumu ieviešanai, īpaši attiecībā uz kvalifikāciju atzīšanu, kas piešķirtas transnacionālajos izglītības pasākumos, ENIC tīklam jāpiemēro procedūras, kas izklāstītas Rekomendācijās par procedūrām un kritērijiem ārvalstu kvalifikāciju vērtēšanā. Tādējādi Kodekss un Rekomendācijas ir viens otru papildinoši un savstarpēji atbalstoši dokumenti.

4. Kodeksa darbības sfēra

Kodekss īpaši attiecas uz tiem transnacionālās izglītības pasākumiem, kas noved pie studiju programmu pasniegšanas un kvalifikāciju piešķiršanas. Attiecīgi tas ir attiecināms uz:

a) iestādēm un programmām, kas iesaistītas jebkādu transnacionālu pasākumu veidošanā, kuros (izglītības) iestāde realizē izglītības pakalpojumus ārpus tās izcelsmes valsts;

b) personālu, neatkarīgi no tā izcelsmes valsts, kas strādā iestādē/ programmā, kas darbojas transnacionāla izglītības pasākuma veidā;

c) studentiem, neatkarīgi no to izcelsmes valsts, kas reģistrējušies studiju kursam vai tā daļām, kas nodrošina pilnīgu vai daļēju augstākās izglītības kvalifikācijas iegūšanu, iestādē/ programmā, kas darbojas transnacionāla izglītības pasākuma veidā;

d) aģentiem, kas ir trešās puses, kas darbojas kā starpnieki, veicinātāji vai vervētāji transnacionālās izglītības pasākumos;

e) **citām** ieinteresētajām pusēm, piemēram, darba devējiem un sabiedrībai kopumā, kas ieinteresēti augstākās izglītības kvalifikāciju kvalitātē.